

Peter Kmec
Podpredseda vlády SR pre plán obnovy a odolnosti a znalostnú ekonomiku
Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie 1. mája
811 06 Bratislava

Tomáš Drucker
Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR
Stromová 1
813 30 Bratislava

Ev. č.: 170 /2023

Košice, Bratislava, 22. 11. 2023

Vec: Výzva na využívanie finančných prostriedkov z plánu obnovy spôsobom, ktorý bude dôsledne prispievať k desegregácii rómskych detí a podpore rôznorodosti žiakov a žiačok na základných školách

Vážený pán podpredseda vlády,
Vážený pán minister,

Obraciame sa na Vás z pozície mimovládnych organizácií na ochranu ľudských práv, ktoré dlhodobo venujú pozornosť prejavom segregácie rómskych detí v slovenskom školstve. Tieto prejavy monitorujeme a našimi aktivitami sa usilujeme sa o ich odstránenie.

Dovoľte nám týmto listom komunikovať naše vážne výhrady k aktuálne prebiehajúcejmu riešeniu odstránenia dvojzmennej prevádzky na základných školách v blízkosti vylúčených rómskych komúní. Potreba riešenia tohto problému bola deklarovaná v schválenej vládnej Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, ako aj v Pláne obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Vláda SR v pláne obnovy explicitne deklaruje, že investície z neho použité na odstránenie dvojzmennej prevádzky na školách umožnia v segregovaných oblastiach prerozdeliť žiakov a žiačky do zmiešaných novovytvorených tried a podporia tak stanovené ciele v oblasti odstraňovania segregácie rómskych detí vo vzdelávaní.

V októbri 2023 sa Poradňa pre občianske a ľudské práva s obdobným listom obrátila na predošlého ministra školstva a predošlú podpredsedníčku vlády SR pre plán obnovy a odolnosti a využívanie eurofondov. V reakcii naň ministerstvo školstva v odpovedi zo dňa 24. 10. 2023 (č. 2023/15665:2-B9130) vo všeobecnosti uviedlo, že realizuje potrebné kroky súvisiace s napĺňaním cieľov v oblasti odstraňovania segregácie rómskych detí.

Úsilie vlády smerujúce k odstráneniu dvojzmennej prevádzky na dotknutých základných školách považujeme za dôležité. Sme však presvedčení a presvedčené o tom, že aktuálne zvolené

riešenie tohto problému nemá žiaden potenciál prispieť k odstráneniu segregácie rómskych detí vo vzdelávaní. Naopak, segregáciu rómskych detí vo vzdelávaní bude ďalej udržiavať a v konečnom dôsledku ju prehĺbi. Domnievame sa, že zvolené riešenie je v rozpore s najlepším záujmom rómskych detí, v rozpore s verejným záujmom a nezákonné. Takéto riešenie je tiež v rozpore s právom EÚ¹ a povedie k sankciám zo strany Európskej komisie. Zároveň je v rozpore s našou vnútroštátnou antidiskriminačnou legislatívou a právoplatnými rozsudkami Najvyššieho súdu SR.

Z judikatúry Najvyššieho súdu SR jednoznačne vyplýva, že vzdelávaním rómskych detí v etnicky homogénnej škole v blízkosti znevýhodnenej rómskej komunity dochádza k ich diskriminácii na základe etnickej príslušnosti. Najvyšší súd zároveň akcentoval zodpovednosť štátnych inštitúcií aj za segregáciu, ktorá vznikla samovoľne, bez zámeru oddeľovať rómske deti od detí z majority.² Dňa 6. 11. 2023 Okresný súd v Prešove rozhodol o segregácii rómskych detí vzdelávaných v druhej zmene v základnej škole v obci Terňa, ku ktorej došlo v dôsledku prijatých rozhodnutí ministerstva školstva a okresného úradu o určení spoločného školského obvodu v danej lokalite, ako aj v dôsledku ich dlhodobej nečinnosti. Žalovaných – vrátane ministerstva školstva – súd zaviazal k prijatiu účinných opatrení, ktoré protiprávny stav na škole odstránia a do budúcnosti zabránia.³ Podľa nášho názoru je zrejmé, že štátne orgány tieto súdne rozhodnutia vo vzťahu k riešeniu problému dvojzmennej prevádzky nereflektujú.

Považujeme okrem iného za alarmujúce, že ministerstvo školstva v ostatnom období schválilo projekt odstránenia dvojzmennej prevádzky na základnej škole v obci Ostrovany prostredníctvom financovania prístavby a nadstavby k existujúcej škole. Ide pritom o školu, ktorú navštevujú výlučne deti z miestnej znevýhodnenej rómskej komunity a ktorá sa nachádza priamo v časti obce obývanej touto komunitou. Vo svetle uvedených rozhodnutí Najvyššieho súdu v SR považujeme za zrejmé, že vzdelávaním rómskych detí na tejto škole dochádza k ich diskriminácii a kapacitné rozšírenie budovy školy bude tento nezákonný stav naďalej udržiavať.

Chceme osobitne upozorniť aj na skutočnosť, že do vyhlásenej výzvy na podporu projektovej dokumentácie na riešenie odstránenia dvojzmennej prevádzky sa zapojilo aj mesto Stará Ľubovňa, a to v súvislosti s plánovaným rozšírením kapacít základnej školy v mestskej časti Podsadek. Práve o diskriminácii znevýhodnených rómskych detí na tejto škole právoplatne rozhodol v decembri 2022 Najvyšší súd SR. V rozsudku pritom potvrdil zodpovednosť žalovaného štátu zastúpeného ministerstvom školstva a mesta Stará Ľubovňa ako zriaďovateľa školy za to, že neprijali dostatočné preventívne opatrenia na odstránenie uvedenej diskriminácie. Z verejne dostupných informačných zdrojov je zrejmé, že zvoleným riešením mesta na odstránenie dvojzmennej prevádzky na príslušnej škole má byť výstavba novej budovy v bezprostrednej blízkosti pôvodnej budovy školy a jej modulovej prístavby. Toto riešenie však bude mať za následok len udržiavanie súčasného nezákonného stavu, o ktorom už súd rozhodol. Považujeme preto za nevyhnutné, aby ministerstvo školstva žiadosť mesta

---

¹ Charta základných práv Európskej únie, čl. 21. Smernica 2000/43/ES, ktorou sa zavádza rovnaké zaobchádzanie bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod, čl. 2.2a, 2.2b, 2.3, 3.1. písm. g.) V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že Slovenská republika od apríla 2023 čelí na Súdnom dvore EÚ žalobe Európskej komisie za neúčinné riešenie segregácie rómskych detí v špeciálnych školách a triedach, ako aj v bežných segregovaných školách a triedach.

² Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 15. 12. 2022. Sp. zn.: 5Cdo/102/2020, Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 12. 7. 2023. Sp. zn.: 5Cdo/220/2022.

³ Rozsudok Okresného súdu v Prešove zo dňa 6. 11. 2023, sp. zn. 29C/34/2023. Písomné vyhotovenie rozsudku nebolo zatiaľ súdom vyhotovené. Bližšie rámcové informácie sú dostupné na: <https://poradna-prava.sk/aktuality/sud-rozhodol-ze-statne-institucie-su-zodpovedne-za-segregaciju-romskych-deti-na-zakladnej-skole-v-terni/>

Stará Ľubovňa o financovanie projektovej dokumentácie nepodporilo, ale v súčinnosti s mestom navrhlo a prijalo komplexné desegregačné opatrenia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Vás týmto listom vyzývame na bezodkladné prijatie krokov, ktoré povedú k:

- dôslednému využívaniu finančných zdrojov EÚ z Plánu obnovy a odolnosti určených pre reformy základného školstva spôsobom, ktorý bude dôsledne prispievať k desegregácii rómskych detí a podpore rôznorodosti žiakov a žiačok na základných školách;
- desegregácii etnicky homogénnych škôl, ktoré navštevujú rómske deti z vylúčených komunit. Toto úsilie si vyžaduje plánovanie a komplexný prístup, pričom jedným z jeho výsledkov bude aj odstránenie problému dvojzmennej prevádzky na týchto školách;
- anulácii schválenej podpory projektu odstránenia dvojzmennej prevádzky na základnej škole v obci Ostrovany prostredníctvom financovania prístavby a nadstavby k existujúcej škole. Zodpovedné štátne orgány musia v súčinnosti so samosprávou obce namiesto toho navrhnúť a prijať komplexné desegregačné opatrenia, v rámci čoho sa zabezpečí aj odstránenie problému dvojzmennej prevádzky.

Využitie investícií z Plánu obnovy a odolnosti v tejto oblasti budeme z našej pozície naďalej sledovať.

Zároveň Vás informujeme, že túto výzvu koncipujeme ako verejnú.

S úctou

Štefan Ivanco

Za Poradňu pre občianske a ľudské práva

Rado Sloboda

Za Amnesty International Slovensko

